

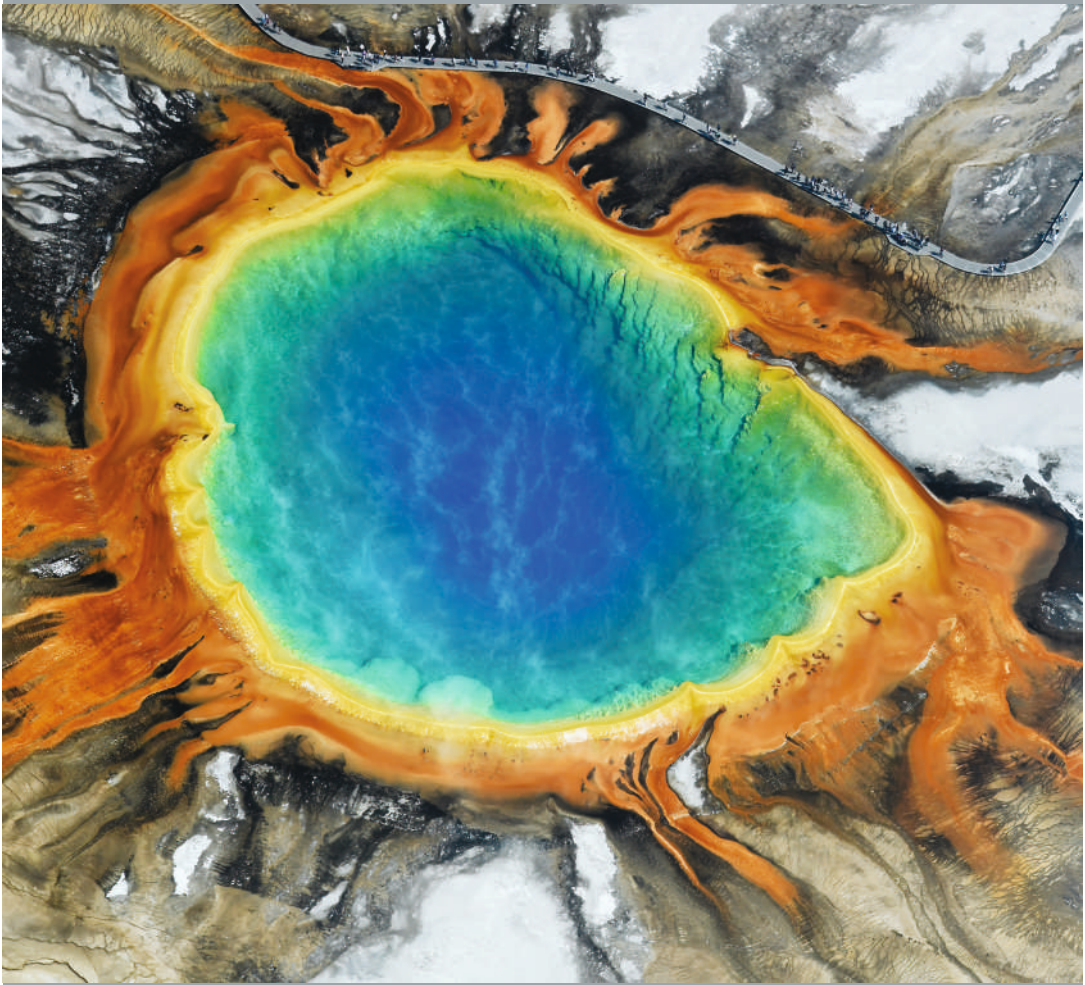
अक्षर वाङ्मय

अंक : ६३

वर्ष : सोळावे

जानेवारी-फेब्रुवारी-मार्च २०२६

अंक : तिसरा

संपादक
डॉ. नानासाहेब सूर्यवंशी

कवीकाव्य

बालाजी घारूळे

बालाजी घारूळे
भ्रमणध्वनी : ७५८८०६२७०१

हर्मिस प्रकाशन, पुणे
भ्रमणध्वनी : ९८२२२६६९३९

आर. एन्. आय. फॉर इंडिया नवी दिल्ली
र. नं. - MAHMAR-36829-2010

ISSN – 2229-4929
UGC Approved and
Peer Reviewed Journal

अक्षर वाङ्मय

अंक ६३

वर्ष : सोळावे अंक : तिसरा
जानेवारी-फेब्रुवारी-मार्च २०२६

संपादक

डॉ. नानासाहेब सूर्यवंशी

कार्यकारी संपादक

डॉ. शिवाजीराव देशमुख

मार्गदर्शक

डॉ. अरुण प्रभुणे

संपादक मंडळ

डॉ. विजय वारकड

डॉ. रत्नाकर बेडगे

डॉ. दीपक चिह्रवार

डॉ. अंजली मस्करेन्हस

अमेरिकेतील समन्वयक

रमेश देशपांडे • सोनाली जांभेकर

प्रकाशक : सौ. रेखाताई नानासाहेब सूर्यवंशी, प्रतीक प्रकाशन,
'प्रणव', रुक्मे नगर, थोडगा रोड, अहमदपूर ४१३५१५.

मुद्रक : श्री जे प्रिंटर्स, प्रा.लि., १४१६, सदाशिव पेठ, पुणे-४११ ०३०

साहित्य व वर्गणी पाठविण्याचा पत्ता : डॉ. नानासाहेब सूर्यवंशी
'प्रणव', रुक्मे नगर, थोडगा रोड, अहमदपूर, ता. अहमदपूर

जि. लातूर ४१३५१५. भ्रमणध्वनी : ९४२३६५५८४९

E-mail : suryawanshinanasaheb67@gmail.com.

वार्षिक वर्गणी : रु. ५००/-

पंचवार्षिक वर्गणी : रु. २०००/-

द्विवार्षिक वर्गणी : रु. ९००/-

अंकाचे मूल्य : रु. १२५/-

* महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाने या नियतकालिकाच्या प्रकाशनार्थ अनुदान दिले असले तरी या नियतकालिकातील लेखकांच्या विचारांशी मंडळ व शासन सहमत असेलच असे नाही.

* या अंकातील लेखांतून व्यक्त झालेल्या लेखकांच्या मतांशी संपादक, संपादक मंडळ, प्रकाशक व मुद्रक सहमत असतीलच असे नाही.

R. N. I. FOR INDIA New Delhi
R. No. – MAHMAR-36829-2010

ISSN – 2229-4929
UGC Approved and
Peer Reviewed Journal

AKSHAR WANGMAY

ISSUE 63

Year : 16 Volume : 3

January-February-March 2026

Editor-in-Chief

Dr. Nanasahab Suryawanshi

Executive Editor

Dr. Shivajirao Deshmukh

Advisor

Dr. Arun Prabhune

Editorial Board

Dr. Vijay Warkad

Dr. Deepak Chiddarwar

Dr. Ratnakar Bedge

Dr. Anjali Mascarenhas

U.S.A. Coordinator

Ramesh Deshpande • Sonali Jambhekar

Publisher : Sou. Rekhatari Nanasahab Suryawanshi, Pratik Prakashan,
'Pranav', Rukme Nagar, Thodga Road, Ahmedpur 413515

Printer : Shri. J. Printers Pvt.Ltd. 1416, Sadashiv Peth, Pune 411 030

Address for sending articles and fees : Dr. Nanasahab Suryawanshi
'Pranav', Rukme Nagar, Thodga Road, Ahmedpur 413515

District : Latur

Mobile phone : 9423655841

E-mail : suryawanshinanasahab67@gmail.com

Subscription Rates Yearly : Rs. 500/-

Five Years : Rs. 2000/-

Two years : Rs. 900/-

Current Volume : Rs. 125/-

* Maharashtra State Literary and Cultural Board has granted funds for the Publication of this Journal. But Maharashtra State Literary and Cultural Board has not been responsible for writers opinion in this Journal.

* The content and opinions expressed in the articles are the views of the authors and do not necessarily reflect the views and opinions of the periodical's Editorial Board, publisher or the advisor. The authors are solely responsible for the facts and accuracy of the content of the articles.

अनुक्रम

- संपादकीय ----- ०४
- मुखपृष्ठाविषयी ----- ०५
- पटकथा : लाल चिखल ----- ११
डॉ. अरुण प्रभुणे
- मी पाहिलेले गुराखी साहित्य संमेलन ----- २७
प्रा. इंद्रजित भालेराव
- मराठी गझल क्षेत्रातील माझी वाटचाल ----- ४६
डॉ. अविनाश सांगोलेकर
- मराठी ललितगद्य समीक्षा ----- ६०
तनुजा ढेरे
- मराठी लोकसाहित्याच्या संकलनाचा इतिहास ----- ७४
डॉ. दिनेश वाघुंबरे
- सदाहत हसन मंटो : जगाला नव्या शैलीतून जीवन विचार देणारा
विलक्षण प्रतिभाशाली लेखक ----- ८२
डॉ. सुरेश खोब्रागडे
- बाबुराव बागुल यांची कविता ----- ८८
डॉ. राष्ट्रपाल मेश्राम
- महाराष्ट्रातील संतांचे पर्यावरण विषयक विचार ----- ९६
डॉ. म. ई. तंगावर
- मराठी ग्रामीण कादंबरीतील संस्कृतीभाग :
समाजशास्त्रीय आणि संस्कृतीविषयक चिंतन ----- १०४
डॉ. नानासाहेब पवार
- 'कळीकाळ' : शैक्षणिक वर्तमानाचे ढासळते वर्तमान : ----- ११२
डॉ. सुधाकर शेलार
- कथात्म साहित्य : विमर्श आणि विवेचन- एक संग्राह्य संदर्भग्रंथ -- ११९
राजेंद्र भोसले
- 'भास-आभास' अडीच अक्षरांची कलात्मक अभिव्यक्ती ----- १२५
डॉ. नानासाहेब सूर्यवंशी
- 'अक्षरवाङ्मय'चे नूतन व नूतनीकरण केलेले वर्गणीदार ----- १३०
- संपादक मंडळ ----- १३२

संपादकीय

१६ व्या वर्षातला वैविध्यपूर्णतेने नटलेला 'अक्षर वाङ्मय' चा हा ६३ वा अंक वाचकांच्या हाती देताना आनंद होतो आहे. 'मुखपृष्ठाविषयी.....' व्यतिरिक्त समीक्षा, पटकथा, ललित गद्य, संत साहित्यावरील लेख, लोकसाहित्यावरील लेख, लेखमालेतील लेख आणि परीक्षणे यांनी युक्त असल्याने सदर अंक वाचनीय तर झाला आहेच पण संदर्भमूल्य असणाराही बनला आहे.

६२ व्या 'मुखपृष्ठाविषयी.....' लेखामध्ये धगधगत्या रंगसंगतीवरील लालित्यपूर्ण आणि माहितीवजा लेखाचा आपण आस्वाद घेऊ शकणार आहात.

मराठीतील प्रख्यात ग्रामीण कथाकार भास्कर चंदनशिव साधारण ६ महिन्यांपूर्वी मराठी सारस्वताला अंतरले. त्यांच्या गाजलेल्या 'लालचिखल' कथेचे पटकथा रूपांतर डॉ. अरुण प्रभुणे यांनी केले आहे. स्वतः चंदनशिव यांनाही आवडलेली ही पटकथा त्यांचे स्मरण करित आम्ही सदर अंकात प्रकाशित करित आहोत. अर्थात हे रूपांतर साधारण ३५ वर्षांनंतर श्रद्धांजलीरूपाने प्रकाशित होते आहे याची जरी आम्हाला खंत वाटत असली तरी आम्ही आमच्या 'अक्षर वाङ्मय'मधून ती पटकथा प्रकाशित करू शकत आहोत याचा आम्हाला विशेष आनंद वाटतो आहे.

'मराठी गजल क्षेत्रातील माझी वाटचाल' या डॉ. अविनाश सांगोलेकर यांच्या लेखमालेतील दुसरा लेख, गुराखी साहित्य संमेलनाचे वेगळेपण आणि वैशिष्ट्ये सांगणारा इंद्रजित भालेराव यांचा ललित लेख, मराठी ललितगद्याची समीक्षा करणारा तनुजा ढेरे यांचा लेख, मराठी लोकसाहित्याच्या संकलनाचा इतिहास विशद करणारा डॉ. वाघुंबरे यांचा लेख, मराठी संतांचे पर्यावरण विषयक विचार विशद करणारा डॉ. तंगावार यांचा लेख, ग्रामीण कादंबरीवरील चिंतन व्यक्त करणारा डॉ. पवार यांचा लेख, प्रसिद्ध लेखक मंटो यांच्या साहित्याचा शोध घेणारा डॉ. खोब्रागडे यांचा लेख, बाबुराव बागुलांच्या कवितेचा विचार करणारा डॉ. मेश्राम यांचा समीक्षात्मक लेख आणि परीक्षणे अशा विविध्यपूर्ण लेखनाला सदर अंकात स्थान दिले गेले आहे.

नेहमीप्रमाणे 'अक्षर वाङ्मय'चा सदर अंकही अभ्यासू वाचकांच्या पसंतीस उतरेल अशी आशा आहे

स्थापना : १९७१

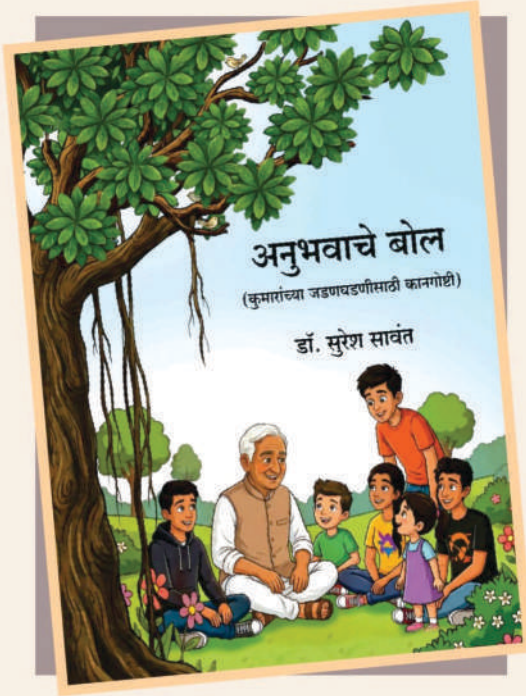
दिलीपराज प्रकाशन सादर करीत आहे

साहित्यअकादमी पुरस्कार प्राप्त

लेखक डॉ. सुरेश सावंत

यांचे खास शिक्षक व विद्यार्थ्यांसाठी नवे पुस्तक

‘अनुभवाचे बोल’

कुमारांच्या
जडणघडणीसाठी
उपयुक्त कानगोष्टी

लेखक :
डॉ. सुरेश सावंत

मूळ किंमत
₹ 180/-

आजच
मागणी करा

हे पुस्तक म्हणजे सुखी, आनंदी आणि यशस्वी
जीवनासाठीचे ‘गाइड’ आहे.

दिलीपराज प्रकाशन प्रा.लि.

www.diliprajprakashan.in

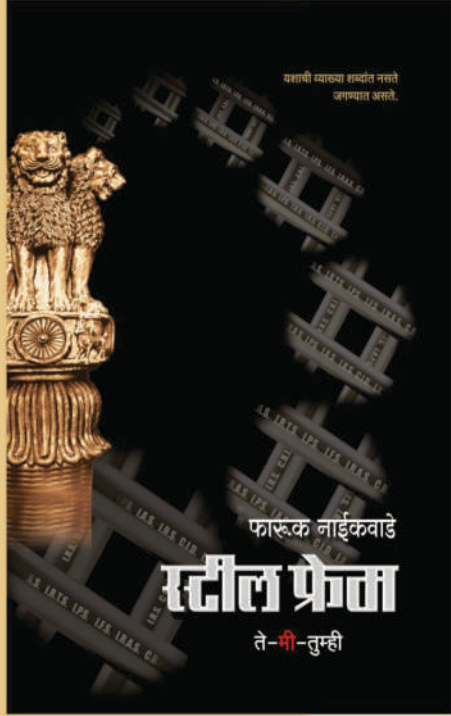
खरेदीसाठी संपर्क करा. 020 24483995 / 020 24471723

info@diliprajprakashan.in

7875887311

Available on

amazon

वाचनीय आणि संग्राह्य!

- डॉ. जयंत नारळीकर

UPSC करणाऱ्यांसाठी पर्वणी

- श्री. कुमार केतकर

जिद्द आणि प्रयत्नाने यशाला गवसणी घालू शकतो
हा संदेश स्टील फेमने दशदिशांना पोहोचवला.

- डॉ. वसंत गोवारीकर

स्पर्धा परीक्षेसाठी केवळ मार्गदर्शन नव्हे,
तर आवश्यक मानसिकता घडविणारे पुस्तक

- श्री. भूषण गगराणी (IAS)

जिद्दीचा अंगार पेटविण्याचे सामर्थ्य

- श्री. मल्हार अरणकळे

राष्ट्रचेतना प्रकाशन, मुंबई. पृष्ठे २४५। किंमत रु. ४७०/-

वितरक : ०२०-२४४५३०६५/२४४८३१६६ ksagaronline.com

प्रति,

Book-Post

इंटरनेट आवृत्तीचे संकेतस्थळ

<https://aksharwangmay.org>

प्रेषक,

डॉ. नानासाहेब सूर्यवंशी, 'प्रणव' रुक्मे नगर, थोडगा रोड, अहमदपूर, जि. लातूर-४१३५१५

'अक्षर वाङ्मय' हे मासिक प्रकाशक रेखाताई नानासाहेब सूर्यवंशी यांनी प्रतीक प्रकाशन, 'प्रणव' रुक्मे नगर, थोडगा रोड, अहमदपूर, जि. लातूर-४१३५१५ येथे प्रकाशित केले.